

DIN MARAMUREȘ, SPRE INIMA BASARABIEI

*Dr. Teodor ARDELEAN,
director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”,
Baia Mare (România)*

În 12 ianuarie 1991, a plecat spre Chișinău „Troița Prieteniei”, dedicată marelui Eminescu, rod al muncii unui grup de artiști ciotplitori în lemn (Radu Florian, Aurica Peța Cuza, Emil Burdețiu, Simion Leșe), coordonați de cunoscutul meșter popular Alexandru Peța Cuza.

Inițiativa a aparținut artistului sculptor lăpușean și a fost îmbrățișată de Uniunea Națională „Vatra Românească”, Filiala Maramureș (președinte – prof. Teodor Ardelean, vicepreședinte – Mircea Pop Buzești). Au sponsorizat deplasarea: Decebal Traian Remeș și Ioan Mihăilă.

Troița este dominată de portretul lui Eminescu și al apropiaților săi din viață: Veronica Micle, Aron Pumnul, Ciprian Porumbescu, dr. Alexandru Șuțu, Titu Maiorescu și Vasile Alecsandri. În partea inferioară apare portretul lui Ștefan cel Mare. Pe cealaltă față, troița conține subiecte religioase: portretele Maicii Domnului, Răstignirea Mântuitorului, cei patru evangheliști și Sf. Ilie hrănit în pustiu. Ziaristului Anton Petruț de la *Graiul Maramureșului*, sculptorul i-a declarat: „Din codrul eminescian am ales un lemn și i-am dat semnul Crucii, apoi am încrustat portretul Luceafărului și pe ale celor mult iubiți de domnia sa” (*Graiul Maramureșului*, anul III, nr. 323, 12 ianuarie 1991, p. 1).

Monumentul de 7 metri înălțime a fost instalat în noaptea de 14 spre 15

ianuarie 1991 în Parcul din fața Catedralei Mitropolitane din Chișinău (alveolă spre str. Pușkin). Cu o zi înainte, delegația a fost primită de Primarul municipiului Chișinău, Nicolae Costin, și consilierul cultural Tudor Zbârnea, azi – director general al Muzeului Național de Artă al Moldovei. Sfințirea a fost săvârșită de către un sobor de preacucernici părinți, în frunte cu Înaltpreasfințitul Vladimir, Mitropolit. Cu ocazia întâlnirii de la primărie, profesorul Teodor Ardelean, vicepreședinte pe țară al Uniunii „Vatra Românească”, a înmănat un hrisov primarului Costin.

Inaugurarea a prilejuit luări de cuvânt foarte îndrăznețe din partea delegației din România, dar și un discurs elegant al ministrului culturii, Ion Ungureanu. La Chișinău, au fost prezente în acele zile multe delegații, care s-au reunit în seara de 15 ianuarie 1991 la spectacolul de gală „Colind pentru Eminescu” și la banchetul oferit apoi oaspeților.

A doua zi, la ora 9.15, delegația maramureșeană s-a întâlnit din nou cu primarul general Nicolae Costin, care a mulțumit pentru darul de suflet primit. Cu această ocazie, au fost prezenți și: Tudor Zbârnea, pictor; Tudor Braga, director; Emil Climașevschi. Îl voi menționa, pentru stilul său eclatant patriotic, și pe pictorul Fioghin Calistru, care ne-a recitat o întreagă noapte, la instalarea Troiței, poezia eminesciană *La arme, frați români!* ș.a.

Despre eveniment au consemnat și ziariștii de la revista *Literatura și Arta*, în nr. 4 din 24 ianuarie 1991, p. 1 (articolul *Credința Maramureșului* semnat de Gheorghe Budeanu).

A fost primul monument instalat în Moldova dintre Prut și Nistru după momentele emoționante din anul de grație 1991. Cu această ocazie am dăruit bibliotecilor din Chișinău 65 pachete cu cărți. Ulterior am completat „obligațiile” de ctitor pentru întemeierea, în august 1991, a Bibliotecii „Transilvania” din Chișinău.

Așa s-a scris atunci Istoria. Iar la graniță erau soldați sovietici. Cu nostalgie cărturărească!

Foto: Secția „Memoria Chișinăului” a BM „B.P. Hasdeu”